

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

WAYS TO IMPROVE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF REGIONAL TOURISM SUBJECTS

У статті розглянуто роль та значення туризму в економіці, проведено аналіз чинників впливу на розвиток туристичної галузі в регіоні. Досліджено основні проблеми, що стосуються розвитку туристичного бізнесу взагалі та окремих його складників. Запропоновано шляхи, які допоможуть поліпшити соціально-економічний розвиток суб'єктів регіонального туризму. На сучасному етапі існує безліч чинників, які гальмують розвиток туризму в Україні, тому автор пропонує комплекс заходів, які можна здійснити за допомогою національної політики, спрямованої на розвиток туризму як одного зі складників національної економіки, який буде спрямований на розвиток туристичного бізнесу і виходу України на міжнародний ринок туристичних послуг. Туризм розглядають як одну з провідних галузей у сфері структурної перебудови економіки, тому саме від того, яким шляхом сьогодні піде розвиток галузі туристичних послуг, залежить усе її майбутнє зокрема та майбутнє економіки, а отже, і життя України у цілому.

Ключові слова: туристична галузь, інфраструктура, туристичні потоки, туристичний імідж, загальнодержавна політика.

В статье рассмотрены роль и значение туризма в экономике, проведен анализ

факторов влияния на развитие туристической отрасли в регионе. Исследованы основные проблемы, касающиеся развития туристического бизнеса вообще и отдельных его составляющих. Предложены пути, которые помогут улучшить социально-экономическое развитие субъектов регионального туризма. На современном этапе существует множество факторов, которые тормозят развитие туризма в Украине, поэтому автор предлагает комплекс мер, которые можно решить с помощью национальной политики, направленной на развитие туризма как одной из составляющих национальной экономики, который будет направлен на развитие туристического бизнеса и выхода Украины на международный рынок туристических услуг. Туризм рассматривают как одну из ведущих отраслей в сфере структурной перестройки экономики, поэтому именно от того, каким путем сегодня пойдет развитие отрасли туристических услуг, зависит все его будущее в частности и будущее экономики, а следовательно, и жизнь Украины в целом.

Ключевые слова: туристическая отрасль, инфраструктура, туристические потоки, туристический имидж, общегосударственная политика.

УДК 338.48(477)

Фрей Л.В.

к.і.н., доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Черкаський державний технологічний університет

The article analyzes the role and importance of tourism in the economy, the factors influencing the development of the tourism industry in the region, examines the main issues related to the development of tourism business in general and its individual components, and proposes ways to improve the socio-economic development of the regional tourism subjects. The tourist business is the most profitable sector of the economy for many countries. Ukraine has also begun actively to focus its efforts on the tourism development, both internal and external. At the present stage, it is foreign tourism that is more profitable and promising. Undoubtedly, it is entry tourism that contributes significantly to the economy development. In many countries, such a type of tourism occupies a major part of the national GDP, and Ukraine can well achieve such indicators if the state makes a certain effort in the field of tourism development. At the present stage, there are many factors that hinder the tourism development in Ukraine. The most important of them are the unfavorable conditions for entrepreneurship in general and tourism in particular, the imperfection and obsolete infrastructure, the weak financing by the state and the lack of necessary investments for tourism development. The article offers suggestions that can be solved with the help of national policy aimed at the development of tourism as one of the components of the national economy. An important task is the introduction of a set of measures aimed at the development of the tourism business and the exit of Ukraine into the international tourism services market, it will directly include such elements as the creation of trust funds, the provision of subsidies, the implementation of programs for tourism development, etc. Therefore, the author proposes the activities complex aimed at developing the tourism business and the exit of Ukraine into the international tourist services market. Its future, in particular, and the future of the economy, and, consequently, the life of Ukraine as a whole precisely depend on the way of the tourism industry development that will be chosen today.

Key words: tourism industry, infrastructure, tourist flows, tourist image, national policy.

Постановка проблеми. Туризм у XXI ст. став одним із невід'ємних складників життєдіяльності людей у більшості країн світу, разом із тим він є одним із найперспективніших напрямів соціально-економічної діяльності, тому всебічне дослідження аспектів туристичної діяльності як однієї з найбільш експортних галузей економіки є актуальною проблемою сьогодення та вимагає всебічного її вивчення.

Актуальність теми статті характеризується важливістю впливу туризму на економіку держави. В умовах глобалізації економічного, політичного, культурного та соціального просторів сучасної світової економіки туризм є однією з найдокорніших та найдинамічніших галузей, що розвивають економіку регіону та країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Актуальні питання ролі та значення туризму в економіці країн світу та регіону є предметом наукових досліджень таких українських учених, як Л. Кизим, О. Любіцева, М. Мальська, В. Луцишин, Г. Савицька, А. Філіпенко, І. Гаврилишин та ін., які акцентують свою увагу, головним чином, на туристичній галузі України. Серед іноземних дослідників варто відзначити В. Фолкнер, Е. Москардо, В. Кушка, А. Лавс та ін. Проблеми розвитку туристичної галузі у світі та в Україні набувають усе більшої гостроти й актуальності відповідно до динамічних умов сьогодення.

Постановка завдання. Метою статті є визначення ролі та значення туризму в економіці, аналіз

чинників впливу на розвиток туристичної галузі в регіоні та розроблення рекомендацій щодо вдосконалення соціально-економічного розвитку регіону та країни.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Головною ознакою туризму вважається його здатність впливати на розвиток економіки регіону, країни і світу. Україна має всі передумови для інтенсивного розвитку в'їзного та виїзного туризму. Маючи вигідне геополітичне положення, Україна володіє безліччю переваг у сфері туризму, а саме: туристично-рекреаційним потенціалом, сприятливим кліматом, культурно-історичними пам'ятками та туристичною індустрією, яка розвивається досить швидкими темпами. Туризм розглядають як одну з провідних галузей у сфері структурної перебудови економіки.

Результатом виконання програми розвитку туризму на території України стало перевищення темпів зростання кількості виїзних туристів над в'їзними. Протягом 2014–2017 рр. виїзний туристичний потік збільшився з 23,76 млн. осіб у 2014 р. до 24,66 млн. осіб у 2017 р., тоді як за цей же період в'їзний потік туристів зменшився з 24,67 млн. осіб у 2014 р. до 13,33 млн. осіб у 2017 р. На рис. 1 графічно представлено динаміку туристичних потоків України за період 2014–2017 рр.

Проаналізувавши рис. 1, ми бачимо, що оцінка динаміки туристичних потоків свідчить про те, що

протягом 2014–2017 рр. мали місце негативні тенденції щодо розвитку туризму, а саме спостерігався спад в'їзного туристичного потоку, який призвів до створення негативного сальдо туристичних потоків протягом 2015–2017 рр.

В Україні велика кількість туристичних фірм акцентує увагу саме на виїзному туризмі, тобто відправляють українців відпочивати на закордонні курорти. Через це кількість людей, що від'їжджають із країни, значно перевищує кількість тих, що відвідують нашу країну, це один із чинників, що має негативний вплив на формування бюджету нашої країни.

Оцінюючи поточну організацію рекреаційного господарства України, можна стверджувати, що на світовому ринку туристичних послуг вона є незадовільною та неконкурентоспроможною.

Протягом 2014–2017 рр. в Україні спостерігаються зростання та спади в динаміці розвитку туристичної галузі, що відображено в табл. 1.

За результатами даної таблиці видно, що кількість туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності України в 2015–2017 рр., зменшилася порівняно з 2014 р. У 2015–2016 рр. зменшилася кількість іноземних туристів порівняно з 2014 р., але вже збільшилася в 2017 р. на 19 912 туристів. У 2017 р. збільшилася кількість українців, які виїжджають за кордон.

Україна робить акцент на розвиток в'їзного туризму. Також у країні розробляються заходи для

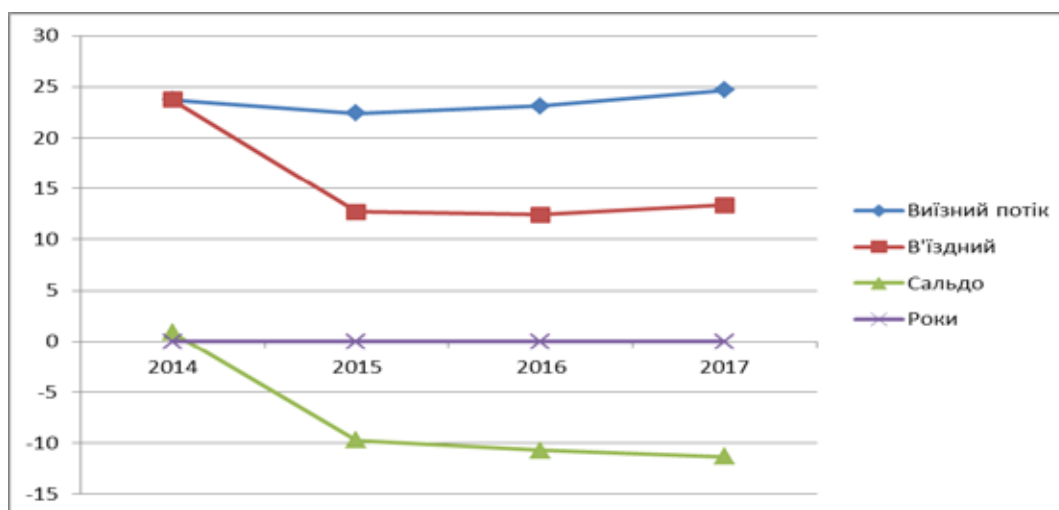

Рис. 1. Динаміка туристичних потоків в Україні за 2014–2017 рр., млн. осіб

Таблиця 1

Показники розвитку туристичної галузі України за 2014–2017 рр.

Показники	2014	2015	2016	2017
Кількість туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності України	3454316	2525089	2019576	2549606
Іноземні туристи, які відвідали Україну	232311	17070	15159	35071
Туристи – громадяни України, які виїжджали за кордон	2519390	2085273	1647390	2060974
Внутрішні туристи	702615	322746	357027	453561

розвитку сільського та зеленого туризму з метою залучення іноземних туристів та інвесторів.

За даними Всесвітньої туристичної організації, щорічно подорожує понад 800 млн. осіб. Примітним є той факт, що більше ніж у 40 країнах світу туризм є основним джерелом наповнення національного бюджету. Найбільша частка прибутків від туризму припадає на регіони з досить високим рівнем економічного розвитку. За чисельністю працівників сфера туризму також стала однією з найбільших у світі – у ній зайнято понад 260 млн. осіб. Це одна з небагатьох галузей економіки, де залучення нових технологій не призводить до скорочення працюючого персоналу. Це має велике значення, оскільки, поглинаючи більше робочої сили, туризм зменшує соціальну напругу в суспільстві. Крім того, світовий досвід показує, що сферу туризму можна розвивати й у період економічних криз, що має велике значення для країн Східної Європи. Прикладом можуть бути такі країни, як Аргентина, Бразилія, Мексика, Єгипет, Туніс, Перу та ін. [1].

Туризм через туристське споживання здійснює стимулюючий вплив на розвиток транспорту, готелів та ресторанів, роздрібною торгівлі, харчової промисловості, будівництва, зв'язку, страхування, діяльності у сфері відпочинку і розваг, культури та спорту тощо. А також розвиток туризму стимулює поживлення місцевої економіки та створення додаткових постійних та сезонних робочих місць [2].

На розвиток ринку туристичних послуг також впливає низка чинників, а саме: демографічні зміни, матеріальний і соціальний стан населення, рівень освіти, тривалість відпустки, професійна зайнятість тощо. Існує чіткий зв'язок між тенденцією розвитку туризму, загальним економічним розвитком та особистими доходами громадян. Туристичний ринок дуже відчутний до змін в економіці. За стабільних цін зростання особистого споживання на 2,5% збільшує витрати на туризм на 4%, а зростання особистого споживання на 5% збільшує ці витрати на 10% [3, с. 130].

Наприклад, стрімко розвивається місто Черкаси, де активно впроваджуються та використовуються інноваційні технології в обслуговуванні туристів та в інфраструктурі: туристичні Інтернет-путівники, мобільні додатки (довідники, мапи, аудіогіди) та ін. Кількість туристів, що відвідують м. Черкаси, щороку зростає, відкриваються нові готельні та ресторанні заклади, створюються нові робочі місця, поліпшується імідж міста на українській та світових аренах.

За даними Головного управління статистики у Черкаській області, за 2015–2017 рр. збільшилася кількість черкащан, які виїжджали за кордон. У 2016 р. зменшилася кількість внутрішніх туристів порівняно з 2012–2015 рр., але в 2017 р. кількість внутрішніх туристів знову збільшилася.

Туристичні потоки в м. Черкаси виглядають так [4] (табл. 2).

За даними Головного управління статистики у Черкаській області можна побачити відсутність іноземних туристів в нашому місті в 2015–2017 рр. Це означає, що туристів, які відвідували м. Черкаси, не включали до статистичних даних. Причина відсутності певних даних про іноземних туристів пов'язана з тим, що іноземні туристи не користуються послугами черкаських туроператорів та туристичних агентств, тому і не включаються в статистичні дані.

Шляхи поліпшення туристичної діяльності включають у себе забезпечення комплексного вирішення пріоритетних проблем розвитку туризму у цілому, зокрема забезпечення умов до повноцінного функціонування суб'єктів туристичної діяльності, залучення інвестицій, створення конкурентоспроможного туристичного продукту, здатного максимально задовольнити потреби внутрішнього і міжнародного туризму [5, с. 45].

Зміцнення ринкових відносин в Україні відбувається шляхом формування й розвитку змішаної економіки, де взаємодіють ринкове і державне регулювання, зокрема на регіональному рівні. Від ефективності державного регулювання розвитку різних сфер економіки як на загальнодержавному, так і на регіональному рівні зале-

Таблиця 2

Туристичні потоки в місті Черкаси

Роки	Кількість туристів обслуговуваних туроператорами та турагентами	Із загальної кількості туристів		
		Іноземні туристи	Туристи – громадяни України, які виїжджали за кордон	Внутрішні туристи
2011	11375	13	7066	4296
2012	12260	34	8556	3670
2013	15984	11	10451	5522
2014	9694	12	7504	2178
2015	8520	-	6742	1778
2016	11684	-	10015	1669
2017	20953	-	17618	3335

жить швидкість її трансформації до стандартів ЄС. Це повною мірою стосується й сфери послуг туризму, роль і значення якої неухильно зростає завдяки створенню соціально орієнтованої ринкової економіки [4].

Сьогодні туристична галузь в Україні є п'ятим за значенням складником поповнення бюджету, а в перспективі її питома вага у поповненні бюджету країни може значно зрости. Забезпечення сталого розвитку туристичної індустрії значною мірою має базуватися на модернізації інфраструктури туристичної та курортно-рекреаційної сфер [3].

Для України проблему конкурентоспроможності у сфері туризму можна розв'язати за умов пріоритетності розвитку внутрішнього туризму й вирішення низки проблем, що допоможе сформувати власний позитивний імідж, який залежить від дій її державних органів і суспільства як на міжнародному геополітичному просторі, так і в самій країні й безпосередньо пов'язаний із відповідним ставленням до цих дій світової громадськості та власних громадян. Яскраві інформаційні події й систематичне їх висвітлення сприяють появі інтересу потенційних туристів і бізнес-інвесторів до країни [9, с. 14]. Як виявляється, у пересічних громадян за кордоном уявлення про Україну формується завдяки оцінкам державних діячів і міжнародних організацій та найбільше завдяки публікаціям у закордонних мас-медіа, які переважно є негативними, оскільки присвячуються резонансним чи скандальним подіям. Але у більшості іноземців, що відвідали Україну, враження були кращими, ніж образ, який формували їм удома власні ЗМІ. Отже, поганий імідж або його відсутність можуть звести нанівець зусилля щодо розвитку в'їзного туризму [10], тому нині постає питання про потребу формування іміджу України як туристичної держави не тільки на міжнародному рівні, а й усередині країни. Але міжнародний туристичний імідж країни природним шляхом не створюється – він є продуктом свідомого й керованого осмислення [10, с. 96]. Туристичний імідж держави формується переважно на основі інформації, отриманої туристами під час подорожі й після повернення, яка поширюється серед друзів та знайомих і може мати ефект набагато більший, аніж велика інформаційно-рекламна кампанія, тому розвиток якісного туристичного обслуговування може значно вплинути на імідж України, роблячи її більш відомою та цікавою [11, с. 305].

Отже, для поліпшення соціально-економічного розвитку суб'єктів регіонального туризму необхідно:

- забезпечувати підвищення якості туристичних послуг та розширювати асортимент, поліпшувати сервісні умови обслуговування;
- розширювати виробництво екологічно чистої сільськогосподарської продукції для задо-

волення потреб рекреантів у високоякісних продуктах харчування;

- зосереджувати кошти і ресурси на об'єкти інфраструктури;
- створювати відповідний сервіс обслуговування й надання послуг туризму, що користуються попитом на міжнародному ринку;
- активно залучати приватний сектор (особливо в гірській місцевості) до туристського бізнесу;
- налагоджувати потужну рекламу, випуск високоякісного інформаційно-довідкового матеріалу [12];
- удосконалювати правові засади регулювання відносин у сфері туризму;
- забезпечувати становлення туризму як високорентабельної галузі економіки України, заохочувати національні та іноземні інвестиції у розвиток індустрії туризму, створювати нові робочі місця;
- удосконалювати розвиток в'їзного та внутрішнього туризму, сільського (зеленого), екологічного туризму;
- розширювати міжнародне співробітництво;
- спрощувати податкове, валютне, митне, прикордонне та інші види регулювання;
- забезпечувати доступність туризму та екскурсійних відвідувань для дітей, молоді, людей похилого віку, інвалідів і малозабезпечених громадян шляхом запровадження пільг для цих категорій осіб;
- забезпечувати збереження, відновлення та раціональне використання рекреаційно-туристських ресурсів України;
- сприяти просуванню турпродукту на внутрішній та світовий ринки;
- забезпечувати безпеку, захист прав та інтересів туристів;
- встановлювати правила в'їзду, виїзду та пересування на території України з урахуванням розвитку туризму;
- забезпечувати розвиток наукових досліджень у сфері туризму;
- створити інформаційну аналітичну базу в туризмі;
- забезпечувати професійними кадрами для туристичної діяльності;
- сприяти участі в міжнародних туристичних програмах;
- сприяти модернізації діючих туристичних об'єктів і курортно-рекреаційних закладів;
- стимулювати розвиток перспективних тематичних напрямів туризму;
- освоювати нові рекреаційно-курортні зони і території, які мають туристичний потенціал, та розробляти нові екскурсійні маршрути з урахуванням історико-культурних цінностей регіону;
- забезпечувати підвищення якості та асортименту туристичних послуг, нарощувати обсяги

надання туристичних та оздоровчих послуг за рахунок розширення в'їзного та внутрішнього туризму;

- створювати високоякісну рекламну кампанію регіонального туристичного продукту на внутрішньому та міжнародному ринках;
- формувати конкурентоспроможний національний турпродукт через забезпечення високої якості складників туристичного продукту;
- вдосконалювати систему управління туристичним простором;
- сприяти розвитку підприємництва та діяльності суб'єктів індустрії туризму;
- поліпшувати туристичну доступність регіонів;
- заохочувати до розроблення й впровадження прогресивних методів і стандартів туристичного обслуговування;
- сприяти розвитку малого та середнього підприємництва у сфері туризму;
- підвищувати ефективність використання рекреаційних ресурсів та об'єктів культурної спадщини;
- зміцнювати матеріально-технічну базу туризму;
- вдосконалювати інформаційне та рекламне забезпечення туризму;
- сприяти поліпшенню кадрового забезпечення у сфері туризму;
- забезпечувати розвиток виставково-ярмаркової діяльності у сфері туризму;
- сприяти організації презентацій туристичних можливостей України за кордоном;
- визначити пріоритетні види вітчизняного туризму з урахуванням наявних ресурсів і традицій народу та спрямовувати фінансові потоки на їх розвиток [12];
- посилювати взаємодію органів державної влади з громадськими організаціями у сфері туризму;
- сприяти підвищенню рівня зайнятості місцевих жителів шляхом створення нових робочих місць на підприємствах туристичного бізнесу;
- проводити політику зменшення бар'єрів входу суб'єктів туристичної діяльності до туристичної сфери;
- сприяти посиленню системи примусу дотримання державних екологічних стандартів [12];
- провести науково обґрунтоване туристичне районування території України;
- створити єдину систему маркетингу в індустрії туризму;
- сформувати інформаційний простір сфери туризму;
- проводити структурну перебудову економіки на базі енерго- і ресурсозберігаючих технологій;
- сприяти збереженню ресурсів природного заповідного фонду як території, що потребує особливого захисту;

- сформувати систему державного управління сферою рекреаційного обслуговування з метою координування дій власників її складників і розробити нормативно-правову базу для інтегрування складників сфери рекреаційного обслуговування в єдине ціле стосовно створення туристських послуг;
- забезпечувати розвиток тільки адаптованих до природи ресурсозберігаючих технологій сільськогосподарського виробництва, орієнтованих на найбільш повне використання унікального природного і біокліматичного потенціалу;
- забезпечувати відповідності ціноутворення на рекреаційно-туристичні послуги рівню оплати праці широких верств працюючого населення України з метою їх споживання й підтримки здоров'я цього населення на потрібному рівні;
- встановити чіткі вимоги до створення туристичного продукту світового рівня для забезпечення конкуренції на ринку рекреаційно-туристичних послуг;
- розширювати обсяги і види послуг, які надаються установами цієї сфери;
- сприяти модернізації матеріальної бази сфери рекреаційного обслуговування;
- створювати власну індустрію відпочинку, що включає виробництво устаткування, сувенірну промисловість;
- забезпечувати організацію виробництва ефективних медичних препаратів із використанням місцевої рослинної та мінеральної сировини;
- оптимізувати будівельну індустрію та мінерально-сировинний комплекс;
- забезпечувати створення сучасної транспортної індустрії, підпорядкування єдиній меті діяльності всіх видів транспорту;
- створювати новий туристичний продукт різнопланового тематичного характеру: сільський, зелений, інформаційно-навчальний, ностальгічний туризм та агротуризм;
- сприяти розбудові готельного господарства (розвитку мережі готелів різного рівня комфортності);
- впроваджувати міжнародні стандарти якості обслуговування в готельних закладах;
- провести ремонт та облаштування автошляхів;
- провести роботи з реконструкції, переобладнання та оновлення існуючого готельного фонду області;
- сприяти розвитку і вдосконаленню туристичної транспортної інфраструктури;
- поліпшувати кадрове забезпечення рекреації і туризму (підготовка кваліфікованих кадрів для рекреаційно-туристичного комплексу);
- активізувати маркетингову діяльність, рекламне та інформаційне забезпечення;
- забезпечувати юридичний захист місцевих фірм проти численних перевірок, контролю з боку адміністративних установ[12].

Висновки з проведеного дослідження.

Отже, поставлені завдання можливо вирішити тільки з допомогою загальнодержавної політики, спрямованої на розвиток туризму як одного зі складників національної економіки. Необхідно впроваджувати комплекс заходів, який буде спрямований на розвиток туристичного бізнесу і вихід України на міжнародний ринок туристичних послуг, він безпосередньо буде включати такі елементи, як створення цільових фондів, надання субсидій, виконання програм щодо розвитку туризму тощо.

Туристична галузь хоча й повільними кроками, але збільшує свої показники і не зупиняється на досягнутому. Саме від того, яким шляхом сьогодні піде розвиток галузі туристичних послуг, залежить все її майбутнє зокрема та майбутнє економіки, а отже, і життя України у цілому. Сьогодні можна впевнено сказати, що туризм став одним із невід'ємних складників життєдіяльності людей у більшості країн світу та є одним із найперспективніших напрямів соціально-економічної діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Мірошник Р.О., Щир І.В. Розвиток туристичної галузі України: особливості та проблеми. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2013. № 754. С. 41–46. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 13.04.2019).
2. Орлова В.В. Особливості розробки прогнозів розвитку туристичної галузі. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2012. Вип. 8. Т. 1. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/orlova2.htm (дата звернення: 20.04.2019).
3. Фаринюк Н.В., Наумова М.А. Статистичний аналіз ринку туристичних послуг України. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2017. Т. 1. № 9. С. 127–131. URL: <http://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/4860/4890> (дата звернення: 16.04.2019).
4. Головне управління статистики в Черкаській області. URL: <http://www.ck.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 13.04.2019).
5. Бондаренко О.О. Державне регулювання туризму на регіональному рівні. *Право та державне управління*. 2011. № 2. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/bondarenko2.htm (дата звернення: 13.04.2019).
6. Кнейслер О.В. Фінансове адміністрування і менеджмент у системі управління фінансами суб'єктів господарювання. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2016. № 24. С. 168–173.
7. Дмитренко В.М. Державне регулювання регіонального рекреаційно-туристичного комплексу : автореф. дис. ... канд. держ упр. : 25.00.02 «Механізми державного управління». Запоріжжя, 2008. 20 с.
8. Чекалюк В.В. Туризм як чинник формування державного іміджу. *Інформаційне суспільство*. 2014. Вип. 19. С. 13–16.
9. Соколенко С.І. Кластерний підхід як технологія управління регіональним економічним розвитком. *Кластерний підхід до управління та розвитку регіо-*

нів : тези VI міжнар. наук.-практ. конф., 21–22 червня 2012 р. Севастополь, 2012. С. 9–11.

10. Кучеренко К.В. Сучасні підходи до організації процесу формування міжнародного туристичного бренду країни. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 12. С. 96–100.

11. Буданова О.С. Міжнародний туризм як засіб формування іміджу України. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2013. Вип. 1. С. 304–312.

12. Мельниченко О.А., Шведун В.О. Особливості розвитку індустрії туризму в Україні : монографія. Харків : НУЦЗУ, 2017. 153 с.

REFERENCES:

1. Miroshnyk R.O., Shchyr I.V. (2013) Rozvytok turystychnoi haluzi Ukrainy: osoblyvosti ta problemy. [Development of the tourism industry in Ukraine: peculiarities and problems]. *Visnyk natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*, no. 754, pp. 41–46. Available at: <http://irbis-nbuv.gov.ua/> (accessed 13 April 2019).
2. Orlova V.V. (2012) Osoblyvosti rozrobky prohnoviv rozvytku turystychnoi haluzi. [Features of development of forecasts of tourism industry development]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu. Naukovyi zbirnyk*. Vyp. 8. Tom 1. pp. 123–145. Available at: http://tourlib.net/statti_ukr/orlova2.htm (accessed 20 April 2019).
3. Faryniuk N.V., Naumova M.A. (2017) Statystychnyi analiz rynku turystychnykh posluh Ukrainy. [Statistical analysis of the tourist services market in Ukraine]. *Visnyk studentskoho naukovohto tovarystva DonNU imeni Vasylia Stusa* vol. 1, no. 9, pp. 127–131. Available at: <http://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/4860/4890> (accessed 16 April 2019).
4. Holovne upravlinnia statystyky v Cherkaskii oblasti. Available at: <http://www.ck.ukrstat.gov.ua> (accessed 13 April 2019).
5. Bondarenko O.O. (2011) Derzhavne rehuliuвання turizmu na rehionalnomu rivni. [State regulation of tourism at the regional level]. *Zbirnyk naukovykh prats «Pravo ta derzhavne upravlinnia»*. no. 2, pp. 231–237. Available at: http://tourlib.net/statti_ukr/bondarenko2.htm (accessed 13 April 2019).
6. Kneisler O. V. (2016) Finansove administruvannya i menedzhment u systemi upravlinnia finansamy subiektiv hospodariuvannya. [Financial administration and management in the financial management system of business entities]. *Naukovi zapysky natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. no. 241, pp. 168–173.
7. Dmytrenko V. M. (2008) Derzhavne rehuliuвання rehionalnoho rekreatsiino-turystychnoho kompleksu. [State regulation of the regional recreation and tourism complex] (PhD Thesis). Zaporizhzhia.
8. Chekaliuk V. V. (2014) Turyzm yak chynnyk formuvannya derzhavnoho imidzhu. [Tourism as a factor in the formation of a state image]. *Informatsiine suspilstvo*. no. 19, pp. 13–16.
9. Sokolenko S. I. (2012) Klasternyi pidkhid yak tekhnolohiia upravlinnia rehionalnym ekonomichnym rozvytkom. [Cluster approach as a technology for managing regional economic development]. *Klasternyi pid-*

khid do upravlinnia ta rozvytku rehioniv : tezy VI mizhnar. nauk.-prakt. konf., (21–22 chervnia 2012) Sevastopol, 2012. pp. 9–11.

10. Kucherenko K. V. (2013) Suchasni pidkhody do orhanizatsii protsesu formuvannia mizhnarodnoho turystychnoho brendu krainy. [Modern approaches to organization of the process of formation of the international tourist brand of the country]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. no. 12, pp. 96–100.

11. Budanova O. S. (2013) Mizhnarodnyi turyzm yak zasib formuvannia imidzhu Ukrainy. [International tourism as a means of forming the image of Ukraine]. *Ekonomichna stratehiia i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh*. no. 1. pp. 304–312.

12. Melnychenko O. A., Shvedun V. O. (2017) Osoblyvosti rozvytku industrii turizmu v Ukraini. [Price policy of the enterprise]. Kharkiv: Vyd-vo NUTSZU, pp. 153 (in Ukrainian)

Frey Lyudmila

Candidate of Historical Sciences,
Senior Lecturer of Tourism and Hotel
and Restaurant Business Department
Cherkasy State Technological University

WAYS TO IMPROVE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF REGIONAL TOURISM SUBJECTS

The purpose of the article. Determining the role and importance of tourism in the economy, analyzing the factors influencing the development of the tourism industry in the region, and developing recommendations for improving the socio-economic development of the region and country.

In the conditions of globalization of the economic, political, cultural and social spaces of the modern world economy, tourism is one of the most profitable and dynamic industries that develop the economy of the region and the country. The urgency of the topic is characterized by the importance of the impact of tourism on the state economy.

Results The article offers suggestions that can be solved with the help of national policy aimed at the development of tourism as one of the components of the national economy. An important task is the introduction of a set of measures aimed at the development of the tourism business and the exit of Ukraine into the international tourism services market, it will directly include such elements as the creation of trust funds, the provision of subsidies, the implementation of programs for tourism development, etc.

The study substantiates that the transition to a sustainable tourism model requires structural adaptation of the national economic system, efficient use of available resources and the active use of state regulation tools for the development of the tourism industry. The development of the concept of strategic tourism management on the basis of the principles of constancy at the macro, meso and micro levels will allow the main subjects of management of these levels to realize the corresponding development goals: 1) at the national level – ensuring the sustainable development of the tourism industry on the basis of the parity of satisfaction of social, environmental and economic interests of society through ecologization and humanization of the tourist market; 2) at the regional level – meeting the needs of tourists today, taking into account the interests of the region regarding the preservation of the possibilities of providing recreational and tourist services in the future, based on the effective management of the components of tourism in the region; 3) at micro level levels – ensuring and maintaining the competitiveness of tourism industry actors on the basis of economic growth, social justice and environmental discipline.

Methodology. The research methodology includes general scientific and empirical techniques of economic science. In the research process used such methods as comparison, abstraction, system analysis, statistical and expert assessments.

Practical implications. The tourist industry, though slowly, increases its performance and does not stop at the achieved. It is precisely from what way of the of the tourism industry development will be chosen today, that all its future depends, in particular, on the future of the economy, and, consequently, the life of Ukraine as a whole. Today, one can confidently say that tourism has become one of the essential components of people's livelihoods in most countries of the world, and is one of the most promising areas of socio-economic activity.

Value / originality. In our work we have considered the role and importance of tourism in the economy, analyzed the factors of influence on the development of tourism industry in the region, suggested ways to improve the socio-economic development of regional tourism subjects. Analyzing the tourism industry, this economic category faces certain difficulties. Problems and problem issues determine the prospects for further research on the development of regional tourism subjects. In particular, the implementation of the proposed measures.